

přiznati oprávnění. Rozsudek nalézacího soudu, který neshledal ve zjištěném jednání obžalovaného přečinu řetězového obchodu, dospěl nicméně k přesvědčení, že obžalovaný nepočínal si při nákupu a dalším prodeji nábytku způsobem legálním, a že se tak pustil do pletich, které jsou způsobilé cenu předmětu potřeby stupňovati, při čemž soud nalézací považuje za pletichy veškerá zúmyslná jednání, jež, hledíc k poměrům, válkou vyvolaným, vybočují z mezí řádného a solidního obchodování, za účelem docílení zisku a jsou způsobilé cenu předmětu potřeby zvyšovati. Z mezí řádného a solidního obchodování vybočil dle názoru nalézacího soudu obžalovaný tím, že, prodávaje zboží, jehož nabyl po obchodníku a za účelem dalšího zcizení, nedal se u vykonávání své obchodnické živnosti znáti jako obchodník nábytkem, nýbrž — jak zněním insertu, tak způsobem uložení nábytku — předstíral, jako by šlo o nábytek soukromníkův. Jednání toto prý opravňuje závěr, že obžalovaný, vděcí uzavření obchodu jenom touto předstíraní, které vyvolalo u kupujících chlebdě jeho osoby a ohledně jakosti nábytku nepravé představy, a že jen takto dosáhl ceny správným postupem nedosažitelné. Při tom padá prý na váhu také okolnost, že obžalovaný nábytek dal částečně opravit, aby dal mu tím lepší vzhled a zakryl vady, jimiž byl stížen. Právní stanovisko nalézacího soudu není správné. Nelze pochybovati o tom, že vylíčený postup obžalovaného vymyká se z rámce solidního obchodování, vyvolává v koupěchtivých dojem náhodné příležitosti příznivého, levného nákupu od soukromníka a domění, že zboží není zatíženo obchodním ziskem prodávajícího. Takové jednání rovná se snad nekalé soutěži, nevyčerpává však ještě skutkové podstaty přečinu pletich dle § 11 čís. 4 lich. zák., poněvadž chybí okolnosti, jež spadaly by již pod pojem pouštění se do pletich. Nalézací soud spatřuje je, — jak uvedeno — hlavně v tom, že obžalovaný nedal se znáti jako obchodník nábytkem a že nábytku dal lepší vzhled. V těchto okolnostech nelze však spatřovati postrannost, pokoutnost, podloudnost, neboť, co se týká okolnosti prvé, jde o omyl, při němž obžalovaný působil více trpně, a opravu nábytku nelze vůbec pokládati za pletichu. Zjištěné jednání obžalovaného, jak bylo zmíněno, mohlo by proto zakládati nekalou soutěž, nelze však v něm spatřovati skutkovou povahu pletich dle § 11 čís. 4 zák. o lichvě.

Čís. 732.

Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).
Pokud může oprávněný živnostník spáchat řetězový obchod.

(Rozh. ze dne 11. února 1922, Kr II 235/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku lichevního soudu při zemském soudu v Olomouci ze dne 25. ledna 1921, jímž byli obžalováni Josef K., Karel W. a Adolf B. dle § 259 čís. 3 tr. ř. sprostěni z obžaloby pro přečin řetězového obchodu dle § 11 čís. 4 zák. ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Pojem řetězového obchodu opodstatňuje při správném výkladu § 11 čis. 4 zákona o vál. lichvě jakákoliv činnost, která — rozmnožujíc počet činitelů, při přechodu zboží z výroby do spotřeby hospodářsky nutných a účelných o další zbytečný mezičlánek — na úkor spotřebitelstva přechod zboží prodlužuje a tím pravidelně zboží o náklady, odměnu a zisk zbytečného mezičlánu zdražuje; zákon nerozeznává, zda-li příčiny zdržení a zdražení nastaly právě v osobě pachatelově, či v osobě jeho dodavatele či v osobě odběratele, a v kterém období přechodu pachatel do přechodu zasáhl; řetězový obchod páše proto, kdo — aniž jeho činnost pro přechod zboží byla nutnou neb účelnou — zboží, jež hodlá dále zciziti, jen za účelem překupnického zisku kupuje a jinému než přímým spotřebitelům prodává; řetězový obchod páše výrobce, který prodává překupníkovi, zbytečnému při řádném přechodu, a maloobchodník — živnostník, který neprodává přímo spotřebitelům, nýbrž prodává jinému maloobchodníkovi — živnostníkovi; řetězový obchod páše konečně i maloobchodník — živnostník, který nekupuje přímo od výrobce nebo po případě, — je-li to dle hospodářského ústrojí nutno neb účelno — od velkoobchodníka, nýbrž od zbytečného překupníka, zejména od maloobchodníka — živnostníka, jsoucího na stejném stupni národohospodářského ústrojí. K vývodům odvodních spisů budiž podotčeno toto: Ježto i oprávněný obchodník — živnostník je vázán zákony, je lhostejno, zdali pachatel byl oprávněn, obchodovati druhem zboží, o které jde, nebo zpracovati je ve své živnosti; stačí, byl-li nákup nebo prodej vadný ve smyslu naznačeném. Ježto dále podle zákona o lichvě spotřebitelstvo má nárok, aby se mu předmětů potřeby dostalo co nejrychleji a nejlevněji, hlavně za ceny, nezvýšené o náklady, odměny a zisky zbytečných překupníků, je lhostejno, zda-li cena, za kterou se zboží konečně spotřebitelům prodá, nepřevyšuje nebo nedosahuje výše obecné po případě ustanovené nejvyšší ceny a zdali nebyla přemrštěná; zákon též nerozeznává, nastalo-li řetězovým obchodem značné či jen nepatrné zvýšení ceny; stačí, že u předmětu řetězového obchodu nastalo nebo mohlo nastati zdržení nebo zdražení, které při řádném přechodu tohoto zboží z výroby do spotřeby nebylo by nastalo. Po subjektivní stránce skutková podstata řetězového obchodu nepožaduje úmyslu, docíliti přemrštěného zisku nebo využívatí hospodářských poměrů, ba nepožaduje ani zvláštního zjištění vědomí pachatelova, že jeho činnost přispěje ku zvyšování ceny, poněvadž vzestup ceny je s řetězovým obchodem spojen již pojmově; nepožaduje se ani vědomí pachatelova, že zboží již prošlo nebo ještě projde rukama několika překupníků; stačí naopak, že pachatel si byl vědom, že zasáhnutí do přechodu zboží, buď jeho samého, nebo jeho dodavatele nebo jeho odběratele bylo s hlediska hospodářské nutnosti a účelnosti zbytečné, a pro spotřebitelstvo neužitečné. S těchto hledisk podává se jasně, že nalézací soud při srovnávacím svém výroku a jeho odůvodnění vychází z nesprávného výkladu zákona. Nalézací soud odůvodňuje totiž srovnávací výrok tím, že nemohl dospěti k přesvědčení, že obžalovaní byli si vědomi, že se vsunují způsobem zcela zbytečným do legitimního obchodu, že tím maří normální přechod zboží od »konsumenta a producenta« (správně od producenta ke konsumentovi) a tím vyvolávají hospodářsky nepříznivý zjev zvýšení ceny. Ohledně poslední

věty poukazuje se k hořejším vývodům. Vyloučení tohoto vědomí opírá nalézací soud u obžalovaného Josefa G-a předpokladem, že se G. k obchodu, o který jde, nedal ponuknouti vyhlídkou, docíliti značného zisku, nýbrž, že bylo pohnutkou jeho jednání jen, aby si opatřil zlepšení svého, ovšem nepatrného měsíčního důchodu, neboli že G. nezamýšlel vytěžiti z tohoto obchodu zvláštní zisk. Avšak nedostatek úmyslu, docíliti vlastního a zejména nadmírného zisku, jest bez významu; stačí, věděl-li obžalovaný G. — což rozsudek ovšem nezjišťuje, — že pro řádný přechod zboží k spotřebiteli nebo maloživnostníku (dodavateli přímo spotřebitelům) činnosti odběratele Karla W. nebylo zapotřebí, neboli že W. kupuje bramborovou moučku k dalšímu prodeji jen za účelem vlastního zisku. U obžalovaného Karla W. vylučuje nalézací soud zmíněné vědomí v úvaze, že se zabýval odbytem moučky z ochoty vůči G-vi a že — prodávaje celé množství spotřebiteli — cukráři B-ovi, nemohl předvídati, že B. značnou část dále zcizí, nýbrž musil míti za to, že B. časem ve své živnosti celé množství upotřebí. Taková domnělá ochota nebyla než právně bezvýznamnou pohnutkou činu; bez významu je také, prodal-li dle svého mínění spotřebiteli (nehledě k tomu, že cukrář je zároveň překupníkem, prodávaje výrobky, do nichž zpracuje moučku). Rozhodným jest však, — čehož nalézací soud nezjistil — byl-li si W. vědom, že jeho zjištěná činnost — nákup a prodej moučky s výsledkem vlastního značného, ba přemrštěného zisku — byla pro přechod zboží z výroby do spotřeby zbytečná, když k tomuto přechodu bylo by stačilo, že W. seznámí výrobce G-a se spotřebitelem B-em. U obžalovaného Adolfa B-a vylučuje nalézací soud zmíněné vědomí proto, že koupil moučku v úmyslu, spotřebovati ji zcela ve své živnosti a že byl jen nepředvídanou hospodářskou nouzí donucen k dalšímu zcizení části moučky. Avšak byť úmysl obžalovaného při nákupu co do dalšího nakládání se zbožím byl bezzávadný, může jeho činnost naplniti skutkovou podstatu řetězového obchodu tím, že jeho dodavatel neb odběratel byl zbytečným mezičlánkem. Rozhodným by proto bylo, zdali — čehož nalézací soud nezjistil — B. věděl, že W., od něhož moučku koupil, není ani výrobcem, ani oprávněným obchodníkem, nýbrž zcela zbytečným překupníkem a zda H., jemuž moučku prodal, nekupuje pro vlastní potřebu, nýbrž za účelem dalšího zcizení. Výrok nalézacího soudu o subjektivní vině obžalovaných není tedy logickým závěrem z těchto zjištění, ježto s hlediska správného výkladu zákona, co do vědomí pojmem řetězového obchodu vyhledávaného, předpoklady pro tento výrok uvedené jednak jsou právně bezvýznamné, jednak neposuzují činnost obžalovaných ve všech směrech právně závažných.

Čís. 733.

Spokojil-li se obhájce s odmítnutím otázky předsedou, aniž by žádal, by o připuštění nebo zamítnutí otázky rozhodl senát, nemůže si do odmítnutí otázky stěžovati z důvodu čís. 4 § 281 tr. ř.

(Rozh. ze dne 13. února 1922, Kr II 475/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného Josefa Č. do rozsudku oddělení krajského